

Гайда на Закарпаття!

Мальовнича природа, м'який клімат та понад 300 джерел мінеральних вод — ви ще сумніваєтеся, де провести відпустку?

Петро Добра

ВІД ДЕРЕВ'ЯНОГО КОРИТА ДО САНАТОРІЇВ КЛАСУ «ЛЮКС»

Геологічні особливості Карпат зумовили складний і різноманітний хімічний склад місцевих мінеральних вод, що дає можливість їхнього широкого лікувального застосування.

— Закарпатські мінеральні води мають відмінні смакові властивості, добре вгамовують спрагу, їх можна вживати у суміші з вином чи фруктовими соками. Саме завдяки лікувальним та столовим властивостям мінеральні води свалаявська, лужанська, шаянська,

сойми, келечинська, поляна-купіль відомі далеко за межами України, — розповідає Петро Добра, канд. мед. наук, заслужений лікар України.

Наукове вивчення хімічного складу закарпатських мінеральних вод та дослідження щодо їхнього практичного використання у лікуванні різних захворювань розпочалося майже два століття тому. А перші відомості про використання мінеральних вод у лікувальних закладах на Закарпатті сягають XVI–XVII ст. і стосуються примітивних водолікарень-«купалень» чи викопаних в землі ям біля витоку мінерального джерела.

Найбільш давнім курортним районом вважаються околиці села Лумшори Перечинського району, де біля витоку гірської річки Туриці в 1600 р. заснували водолікарню. У дерев'яних коритах з мінеральною водою лікували ревматичні недуги. У величезному казані підігрівали воду, яку дерев'яними жолобами подавали у «ванне» відділення. У XVIII ст. цю місцевість почали називати «Курорт Лумшори».

Уже в сучасний період процес вивчення мінеральних вод продовжили і поглибили працівники Науково-практичного об'єднання «Реабілітація», Українського НДІ медичної реабілітації та курортології, Ужгородського національного університету та відкритої на базі санаторію «Карпати» кафедри курортології, медичної реабілітації та фізіотерапії факультету післядипломної освіти УжНУ, яку свого часу тривало очолював Петро Добра, директор представництва ЗАТ «Укрпрофоздоровниця» у Закарпатській області.

Завдяки тісній співпраці вчених та практичних лікарів було значно розширено перелік недуг, які можна лікувати за допомогою закарпатських мінеральних вод. Це захворювання органів травлення, серцево-судинної, нервової, опорно-рухової систем, порушення обміну речовин, органів сечовидільної системи та дихання. Вперше в Україні у санаторії «Верховина» було відкрито відділення для санаторного етапу медичної реабілітації пацієнтів із захворюваннями крові, а в санаторії «Карпати» — реабілітаційне відділення для жінок із порушеннями перебігу вагітності.

Курорт Поляна (Свалаявський район): лікування недуг органів травлення у період стійкої та нестійкої ремісії (гастрит, виразка, ентерит, ентероколіт, хронічні кольки, розлади травлення), захворювань печінки, панкреатиту, цукрового діабету легкого та середнього ступеня. Головний лікувальний фактор — мінеральна вода поляна-купіль.

Курорт Солотвино (Тячівський район). Місцевість багата на унікальні природні рекреаційні ресурси — карстові соляні озера, концентрація солей у яких вища, ніж у Мертвому морі, соляні шахти, лікувальні грязі. У підземних соляних шахтах лікувальний ефект продукує повітря, яке у 10 разів чистіше за поверхневе і насичене натрію хлоридом. Основний профіль санаторію: лікування різних алергічних хвороб, захворювань органів дихання (зокрема, бронхіальної астми і туберкульозу). Також тут лікують захворювання опорно-рухового апарату, нервової системи, урологічні хвороби.

Найбільше солоне озеро Солотвина Кунігунда має неправильну форму та острів посередині. На березі та дні водойми залягає шар лікувальної сульфідної грязі. Ропа позитивно впливає на функції органів дихання та серцево-судинної системи. Лікувальні грязі зменшують біль у м'язах і суглобах, допомагають при захворюваннях шкіри, радикуліті, плевриті, артриті, хворобах нервової системи. Протипоказання: захворювання нирок, сечових шляхів, артеріальна гіпертензія, ішемічна хвороба серця.

Курорт Солочин (Свалаявський район). На його території налічується близько 15 джерел мінеральних вод, зокрема, й цілющих сірководневих. Курорт спеціалізується на лікуванні хронічних захворювань травного тракту, недуг ендокринної системи, супутніх захворювань серцево-судинної, центральної та периферичної нервової систем, опорно-рухового апарату.

Найвідомішою місцевою водою є поляна квасова, що формується у найглибших надрах — на глибині 500 м від поверхні землі. Через це на склад води не впливають жодні атмосферні чинники. Поляна квасова містить ортоборну кислоту, завдяки якій набуває яскраво вираженої антибактеріальної дії. Крім того, вона нормалізує обмін речовин, розчиняє сечовий пісок. Її застосовують при таких хворобах, як гастрит, виразка, дуоденіт.

Лужанська-3 та лужанська-4 насичені кальцієм, йодом та фтором, показані при хворобах органів травлення, цукровому діабеті та ура-

женнях щитоподібної залози. Лужанська-7 багата на натрій, бор, фтор та нагадує за складом і дією лікувальні води відомого європейського курорту Віші. Допомогає при захворюваннях органів дихання, нервової та серцево-судинної систем, а також хронічних хворобах печінки.

Курорт Берегово відомий завдяки термальним джерелам високої мінералізації, насиченим залізом. Аналоги таких джерел є на Камчатці, Сахаліні, в Ісландії і Угорщині. Традиція лікування термальними водами виникла в Австрії, і саме за часів Австро-Угорської імперії в місті Бергас з'явилися басейни, наповненні цілющою водою. Термальні води не слід плутати з мінеральними джерелами, адже ними лікуються зовнішньо. Термальними називають гарячі джерела з температурою води від 20 °С, якою лікують понад 80 захворювань.

Води Берегового — кремнієво-азото-вуглекисло-хлоридно-натрієві високої мінералізації. Навіть взимку підземні джерела не охолоджуються. Через особливості хімічного складу вони каламутні. З огляду на високу мінералізацію та температуру (у басейні воду охолоджують з +50 до +33 °С), перебувати у воді більше 2 год не рекомендовано, оскільки можна втратити свідомість. Однак короточасне перебування показано при захворюваннях опорно-рухового апарату, серцево-судинної і нервової систем, урологічних проблемах та артеріальній гіпертензії.

Курорт Шаян (Хустський район) відомий завдяки родовищам вуглекислих мінеральних вод (зокрема, свердловинам № 4 та № 242), аналогів яких в Україні не існує. За складом шаянські мінеральні води є вуглекислими, крем'янистими, гідрокарбонатно-натрієвими. Вони насичені кальцієм, залізом, магнієм і літієм. Через наявність метакремнієвої кислоти їх прирівнюють до мінеральних вод відомого вірменського курорту Діліжан, а за кількістю гідрокарбонатів вони не поступаються водам есентуки, боржом та вішіселестон.

Шаянські мінеральні води застосовують при захворюваннях шлунка та підшлункової залози (гастрит, коліт, виразка, панкреатит), печінки, жовчного міхура та жовчовивідних шляхів (хронічний гепатит, холецистит), порушеннях обміну речовин (цукровий діабет, ожиріння), патології сечостатевої системи (хронічний пієлонефрит, цистит, сечокам'яна хвороба), при інтоксикації.

Курорт Міжгір'я (Міжгірський район) багатий на родовища вуглекислих мінеральних вод (Соймівське і Келечинське). Тут лікують захворювання органів травлення (хронічний гастрит, гастродуоденіт, виразкова хвороба (післяопераційний стан), хронічний холецистит, стан після холецистектомії, хронічний гепатит, панкреатит, дискінезія кишечника, зокрема з алергічними проявами); хвороби органів кровотворення, порушення обміну речовин, недуги опорно-рухового апарату та верхніх дихальних шляхів.

Курорт Виноградів (Виноградівський район). Головні лікувальні чинники — мінеральні води трьох типів: теплиця, олегівська і куш-

ницька. Тут лікують захворювання органів травлення, ендокринної і серцево-судинної систем, опорно-рухового апарату, периферичної нервової системи.

Курорт Кваси (Рахівський район). У цій місцевості знаходиться понад 80 джерел мінеральних вод. З 1958 р. у Квасах діяв пансіонат, де льотчики-космонавти СРСР і персонал атомних електростанцій проходили реабілітацію на основі лікування мінеральними водами, а сьогодні працює санаторій «Гірська Тиса», що спеціалізується на лікуванні захворювань опорно-рухового апарату та периферичної нервової системи.

Вода з Квасів належить до типів арзні та есентуки. Є калієво-кальцієві, миш'яковісті гідрокарбонатно-натрієві, кремнієво-залізни, сірководневі та сріблясті джерела. Серед усіх наявних близько 22 є великими джерелами.

Курорт Сойми. Лікувально-оздоровчі послуги тут надають за кількома напрямками: бальнеотерапія (загальні природні вуглекислі мінеральні ванни); водолікування (підводний струминний масаж, гідролазерний масаж); теплотікування, озокеритотерапія, грязелікування; електротерапія (світлолікування та всі види електрофізіотерапевтичних впливів); лікувальна фізкультура, механотерапія, лікувальний і оздоровчий масаж.

У санаторії «Сойми» діє єдине в Україні цілорічне реабілітаційне відділення для пацієнтів із гематологічними захворюваннями, куди направляють хворих із залізодефіцитною анемією, мегалобластною анемією, спадковою гемолітичною анемією після脾ектомії у разі виникнення порушень функції печінки, гіпопластичною і апластичною анемією у стадії клінічної ремісії.

Курорт Карпати (Мукачівський район). Медичні показання: захворювання органів кровообігу і функціональні недуги нервової системи, хвороби серцево-судинної системи. Основні лікувальні чинники — кліматолікування і мінеральна вода Карпатського родовища карпатська. Вона належить до лужних азотних кременістих вод, її використовують зовнішньо (ванни, басейни, гідротерапія) та внутрішньо для питного лікування із «Джерела краси». Вуглекислу гідрокарбонатно-натрієву борну мінеральну воду Полянського родовища поляна-купіль застосовують для питного лікування у біуеті санаторію «Карпати».

Село Лісарня (Мукачівський район). Лікування захворювань органів кровообігу і функціональних порушень нервової та серцево-судинної систем. Основні лікувальні чинники — кліматолікування, мінеральні води поляна квасова, лужанська-7, лісарнянська.

Село Довге (Іршавський район). Ефективне лікування захворювань травного тракту, опорно-рухового апарату, верхніх дихальних шляхів, периферичної нервової системи, порушень обміну речовин, кардіологічних і ендокринологічних захворювань. Основні лікувальні чинники — мінеральні води кушницька, олегівська, боржавська, термальна вода теплицька.

Підготувала Лариса Дедишина